

Urząd Gminy Klesów wymierzył jednemu ze swych mieszkańców świadczenia drogowe na rok 1930/31 w ilości 769 dni (!) robocizny pieszej lub w zamian tych świadczeń równoważnik pieniędzy w kwocie 2.308 zł. 53 gr.

Odwołania przeciwko temu wymiarowi nie uwzględnił Wydział Powiatowy Sejmiku Sarneńskiego (Wołyń) i jego orzeczenie zostało zaskarżone do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Skarżący podniósł m.in., że szarwark jest osobistym obowiązkiem mieszkańca gminy, wobec czego niezdolne do pracy osoby, a takim jest skarżący, nie podlegają temu obowiązkowi, ani nie mogą być zobowiązane do opłat zastępczych. Trybunał uznał jednak, że podmiotowe zwolnienie od obowiązku szarwarkowego wymienia art. 33 ustawy drogowej i nie przewiduje żadnych zwolnień od świadczeń w robociznie pieszej, w szczególności z powodu wieku, stanu zdrowia, stanowiska, stosunków rodzinnych zobowiązanego. Art. 30 wysokość świadczeń uzależnia od wysokości opłacanych przez mieszkańców gminy podatków bezpośrednich, a art. 32 mówi, iż niekoniecznie trzeba osobiście wykonywać świadczenia - mogą tu wchodzić w rachubę również postronne siły robocze, jak np. członków rodziny, służby folwarcznej, najemne lub tym podobne. W świetle tych rozważań zarzuty skarżącego, że został on pociągnięty do świadczeń pomimo choroby i późnego wieku, i że wymierzone świadczenia są dla jednego człowieka w ciągu rocznego okresu czasu niewykonalne – są chybione, tym bardziej, że Urząd Gminy w konkretnym wypadku przewidział możliwość zastąpienia świadczeń osobistych opłatą pieniężną.

Na podstawie: Samorząd terytorialny, Rok VI, 1934 r. Zeszyt 1, Warszawa, Wydawnictwo Związku Powiatów Rzplitej Polskiej

Co to jest szarwark?

Szarwark jest to – wywodzące się ze średniowiecza świadczenie ludności wiejskiej na cele publiczne, głównie na rzecz budowy i utrzymania dróg, mostów, wałów przeciwpowodziowych, urządzeń wodnych. Wraz z umacnianiem się organizacji państwowej obowiązki te przeszły na administrację publiczną, choć mieszkańcy wsi długo jeszcze byli zobowiązani do utrzymania dróg dojazdowych do pól i innych dróg lokalnych. Wymiar szarwarku był różny - od kilku do 30 dni rocznie, w zależności od regionu.

W Królestwie Kongresowym szarwark sprzężajny, czyli przy użyciu własnego wozu, wykonywali gospodarze, a szarwark pieszy - komornicy. Podobnie było w Galicji, gdzie uprawnienie do egzekwowania szarwarku miała rada gminy. W XIX wieku wprowadzono możliwość wykupienia się od szarwarku. Pochodzące stąd pieniądze były używane na utrzymanie dróg lokalnych. W okresie międzywojennym również istniał obowiązkowy – ale z możliwością wykupienia się od niego - szarwark na rzecz gminy. Niemieccy okupanci często korzystali z uprawnienia do szarwarku i nakładali go w dużym wymiarze.

W początkowym okresie PRL ustalanie wymiaru szarwarku należało do Gromadzkich Rad Narodowych. I tak na przykład w jednej z gmin na ziemiach odzyskanych wymiar szarwarku dla chłopca małopolskiego wynosił 6 dni rocznie, dla gospodarza mającego powyżej 5 ha ziemi - 10 dni, a powyżej 10 ha - 15 dni. Do jednodniowego szarwarku zobowiązana była samotna i niepracująca panna.

Szarwark zniesiono w 1958 r. Przetrwiała jednak do dziś jego namiastka w postaci obowiązku naprawy przez właścicieli gospodarstw rowów przechodzących przez pola.

Nazwa pochodzi od niemieckiego Scharwerk. Schar - gromada, zastęp, tłum, werk - czyn, dzieło.

Historia samorządu z „myszką”. Szarwark – sposób na utrzymanie dróg?

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: niedziela, 24, luty 2013 23:00

Odsłony: 2635

Źródło: Wikipedia